

Sprog & Samfund

Nyt fra Modersmål-Selskabet 2018/4

TEMA: MODERSMÅL-PRISEN OG ÅRBOGEN

© Kaj Nielsen-Gøgsig

Humor og satire – sjov med holdning under

Revyforfatteren Carl-Erik Sørensen modtog den 24. september 2018 Modersmål-Prisen for sin skarpe, sprogligt udsøgte satire. Med rytme og rim for øret bliver nyheder til trods alt ikke-usympatiske figurer, hvis holdninger kalder på smil og latter – selv fra dem, der grundlæggende er mere enige med figurerne end med prismodtageren. Den traditionelle takketale var meget kort, og i stedet sang Carl-Erik Sørensen en perlerække af de revysange, som han har skrevet siden 1976. Dermed kunne alle høre, at Modersmål-Prisen var velfortjent.

Alhambra – museet for humor og satire havde meget velvilligt stillet museet til rådighed for hyldesten af ordkunstneren, hvis revysange, sketches og revyviser er lige så kendte og elskede – tænk bare på Ulf Pilgaards mange dronningemonologer – som manden bag måske er ukendt og velkendt på samme tid. Revyinstruktør og skuespiller Lisbet Dahl og revyskuespillerne Niels Ellegaard, Henrik Lykkegaard og Karsten Jansfort var blandt de mange, der var mødt op på Alhambra for at fejre Carl-Erik Sørensen i de stopfyldte hyggelige lokaler.

Modersmål-Selskabets bestyrelse

Formand

Mette Bjørnvig Kaufmann mbk@modersmaalselskabet.dk

Næstformand og kasserer

Adam Hyllested adamh@modersmaalselskabet.dk

Øvrige medlemmer

Bo Tao Michaëlis	Disse bestyrelses-
Claus Tilling	medlemmer kan
Ingrid Carlsen	kontaktes via
Michael Bach Ipsen	kontaktformularen
Peter Michael Hornung	på hjemmesiden eller
Ulla Susanne Weinreich	via sekretariatet.
Georg Stubkjær Adamsen	

Suppleanter til bestyrelsen

Pia Svejgaard Pedersen
Simon Pasternak

Modersmål-Selskabets sekretariat

v. Georg Adamsen
Kærvænget 28A, Gl. Sole
8722 Hedensted
Tlf. 21 860 864
sek@modersmaalselskabet.dk
CVR-nr. 76824215

Kontingent og betaling

Oplys altid medlemsnummer, navn og adresse.

Danmark

Kontingent/abonnement: 250 kr.
Giro: kortart 01 – kontonr. 667 6901
Giro via netbank: Reg.nr. 9570, kontonr. 667 6901
MobilePay: 35556

Grønland, Færøerne og udland

Kontingent/abonnement: 400 kr.
Danske Bank
Account No: 9570 – 6676901
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK8030000006676901

Modersmål-Selskabet

Modersmål-Selskabet har til formål at virke for bevarelse og udvikling af modersmålet som en grundlæggende forudsætning for dansk kultur og folkestyre. Dette tilstræbes ved:

- At vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – med respekt for dialekterne.
- At formidle kendskab til forskning og uddannelse vedrørende det danske sprog.

Hjemmeside: www.modersmaalselskabet.dk
Facebook: www.facebook.com/ModersmaalSelskabet

Sprog & Samfund – Indhold

December 2018 (36. årgang nr. 4)

- 1** Humor og satire – sjov med holdning under
- 3** Underholdning, der bjergtager
- 5** Hyldest til den guddommelige og hjertelige latter
- 7** Pressemeldelsen
- 7** Fremragende indføring
- 9** Fra islandsk metafysik til lille sprog med store glæder
- 11** Årbogen *Ord og naboer i Norden*
- 14** Thybomål
- 16** Foreningen Thybomål
- 18** Perspektiver i dansk – demokratisk dannelse
- 20** Bliv klog på dit sprog
- 22** Spil, og mor dig med at finde eventuelle fejl
- 23** Endnu et år holdt Modersmål-Selskabet stand
- 24** Invitationer
- 24** Opkrævning af kontingent for 2019

Temaer

Boganmeldelser 7, 11–13; 18–21; Bogmessen 23; Dialekter 14–17; Invitationer 24; Kontingent 24; Modersmål-Priksen s. 1, 3–8; Spilnmeldelser 22; Årbogspræsentation 9–10.

Sprog & Samfund

Modersmål-Selskabets medlemsblad, Sprog & Samfund, udkommer fire gange årligt.

Artikler, der offentliggøres i Sprog & Samfund, tegner ikke nødvendigvis selskabets holdning.
Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør

Georg Stubkjær Adamsen
Adresse: Modersmål-Selskabets sekretariat (se spalte 1)
mobil 26 49 80 45 • red@modersmaalselskabet.dk

Øvrige redaktionsmedlemmer

Adam Hyllested adamh@modersmaalselskabet.dk
Mette Bjørnvig Kaufmann mbk@modersmaalselskabet.dk

Bladudvalget

Mette Bjørnvig Kaufmann; Adam Hyllested;
Michael Bach Ipsen og redaktøren

Korrektur

Bladudvalget og Ulla Susanne Weinreich

Layout

Georg Adamsen

Tryk

Dafolo A/S, Frederikshavn

ISSN

ISSN 0108-433X (trykt udgave)
ISSN 2246-4212 (PDF)

Underholdning, der bjergtager

Carl-Erik Sørensen skaber modvillige grin

Kaj Nielsen-Gøgsig

Carl-Erik Sørensen takkede for Modersmål-Prisen ved sammen med pianist og komponist Morten Wedendahl at fremføre en række af sine viser og sange. Yderst til højre ses Carl-Erik Sørensens hustru, Lotte Sørensen, og Bo Tao Michaëlis, der på Modersmål-Selskabets vegne motiverede valget af forfatteren til en række populære revynumre fra Ulf Pilgaards dronningemonologer til Lisbet Dahls Humorbomben. Carl-Erik Sørensen får ikke Modersmål-Prisen, fordi han får os til at græde, men fordi han får os til at grine, lød det bl.a. fra Bo Tao Michaëlis. Modersmål-Selskabet har tidligere hyldet humorister, men ikke en revyforfatter.

Carl-Erik Sørensens lattervækkende satiriske komik er lige så guddommelig og hjertelig som de store tragedier, lød det fra Bo Tao Michaëlis i hyldesttalen til årets modtager af Modersmål-Prisen. Det fik vi bekræftet, da Carl-Erik Sørensen sang en række af sine revysange.

Tivoligrundlæggeren Georg Carstensen skabte haven Alhambra med en storslået koncert- og teatersal, der som sin andalusiske navnesøster skulle bjergtage alle. Alhambra lukkede desværre i 1870, men med Alhambra fødtes det festlige Frederiksberg. Mandag den 24. september var *Alhambra – museet for humor og satire* på Frederiksberg rammen for bjergtagende underholdning med modvillige grin.

I sin hyldesttale til modtageren af Modersmål-Prisen 2018, Carl-Erik Sørensen, konstaterede Bo Tao Michaëlis bl.a., at det i århundreder har pas-set bedre til den danske mentalitet at grine end at græde. Alligevel anses det ofte for at være finere at spille alvorlige skuespil, og bortset fra egentlige revypriser er der få prestigefyldte priser til de komiske og satiriske forfattere og skuespillere.

Modersmål-Selskabets formand, Mette Bjørnvig Kaufmann, bød velkommen til prisoverrækkelsen i et Alhambra fyldt til sidste siddeplads. Akkompagneret af pianist Morten Wedendahl sang de frem-mødte *Septembers himmel er så blå*, hvad den ind-mellem var mellem regnbygerne. Bo Tao Michaëlis holdt derefter motiveringstalen, som kan læses på s. 5 i en udgave, der tager hensyn til såvel den mundtlige som den skriftlige udgave.

Tidligere på dagen var Carl-Erik Sørensen blevet interviewet til *Kulturen på P1*. Her sagde han, at han altid har skrevet revytekster, fordi han er blevet bedt om det. Nu har han levet af det i 30 år. Han var overrasket, fordi revytekster er flygtig brugskunst. Men de handler jo om noget. Der er nok at blive bekymret over, men det må ikklædes humor. Det hedder underholdning, fordi der skal ligge en holdning nedenunder. Den største kompliment, han nogensinde har fået, var, da der var en, der sagde til ham, at han og hans ledsagere havde grinet af, hvor ånds-svagt noget, som de selv gik ind for, var.

Dette modvillige grin er Carl-Erik Sørensens »kendetegn«, kan man sige. Poul Henningsen forlangte, at revyen skulle være opdragende. Årets pris-modtager ser ikke nogen grund til at være politisk ukorrekt, og han har aldrig prøvet at nærme sig den grænse. Men han spidder gerne dem, han mener, er det – men med underfundige og elegante rim og udtryk, der fremkalder det modvillige smil hos dem, der spiddes, og et rungende latterbrøl fra alle andre.

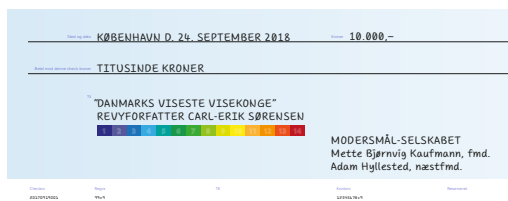
Carl-Erik Sørensens tak og sang

Carl-Erik Sørensen, der i nogle år var gymnasie-lærer i matematik og fysik, takkede for Moders-mål-Prisen, som han er meget beæret over at mod-tage netop som revyforfatter.

En maskespillet mester kunne man også kalde Carl-Erik Sørensen, for han sagde, at han aldrig i sit liv har skrevet noget, han har ment ærligt. Han har en vis satirisk distance i sine sange, monologer og sket-cher, som kunne anes også i hans optræden på sce-nen i Alhambra. Han gemmer sig bag figurer, rimene og en vis selvironi. Men i måden, han måske gemmer sig på, kan man nu tydeligt se – Carl-Erik Sørensen.

Carl-Erik Sørensen sang, med Morten Weden-dahl på klaver, otte numre, som han introducerede ganske kort undervejs: Der er to temaer i alt, hvad han har skrevet de sidste 45 år: Det ene er, at det hele går ad helvede til, og det andet er, at vi alle har det skidt. Der skal jo være variation. Man siger, at kunstnere har en pligt til at sige deres mening, men det kan jo ikke nytte noget, når resten af befolkning-en ikke har en pligt til at høre efter. Carl-Erik Sø-rensens sprogkunst har nu fået mange til at lytte.

Det forstod man, da man hørte sangene, hvoraf

Foruden hyldesten modtog Carl-Erik Sørensen et diplom (se s. 7) og 10.000 kr., som ovenstående check er et symbol på.

halvdelen kan høres på CD'en *Sørensen synger Sørensen*. Alle sangene findes i hans bog *Se tiden an*.

Det mindste man kan gøre fremstiller en træet protestsanger og blev oprindelig skrevet til Eddie Skoller, men Carl-Erik Sørensen bruger den selv som en slags præsentationssang, for det er »hårdt at være en samfundsrevser«.

Se tiden an er skrevet til Ulf Pilgaard og spidder de mange undskyldninger for ikke at hjælpe andre mennesker: »Jeg skal ikk' ku' udelukke, at jeg godt ku' gå amok og så støtte Røde Kors, hvis præmierne var store nok«. Det er Carl-Erik Sørensens favoritviser. Han mener, at næstekærlighed er blevet til næsten-kærlighed, for som den påholdende herre i sangen siger: »Jeg véd skam godt, hva' det vil sig' at være kristen. Der står udtryk'lig, at man kun skal elske næsten!«

I *Man bli'r så flov* advares folk i lande med sult mod at få vores vilkår, for vi er krævende og forkælede forbrugere, som spiser os til sygdomme og bruger for mange ressourcer. Og kan stereoanlæg overhovedet hænge på en lerklinet væg? De ville ærgre sig ihjel, hvis de fik alt, hvad vi har.

Andre temaer var indvandring (i sangen *Et lille kompromis*) og misbrug (i *Så er der stuegang*), mens *Kærlighed og kronvildt* er en jodlesang, som vel nærmest er blevet udødeliggjort af Linie 3, som den blev skrevet til.

Sangen *Smil* er ifølge bogen den »eneste positive sang, jeg nogensinde har skrevet, så dén er ikke ret lang«. Den ender med »Og bli'r du ramt af et mis-sil, så bare smil.« Tag ikke alle ord for pålydende!

Carl-Erik Sørensen og Morten Wedendahl sluttede af med »De ansvarlige«, som kritiserer den stadig aktuelle ansvarsfralæggelse.

Tak for sangen og for akkompagnementet. ■

Hyldest til den guddommelige og hjertelige latter

Bo Tao Michaëlis

Bo Tao Michaëlis holdt på bestyrelsens vegne motiverings- og hyldesttalen til Carl-Erik Sørensen. Den følgende gengivelse tager hensyn til såvel den skriftlige som den mundtlige version.

IUmberto Ecos munkekrimi *Rosens navn* der foregår i middelalderen, opdager to munke et manuskript, en håndbog *Om digtekunsten*, som den græske filosof Aristoteles (384–322 f.Kr.) skrev i det 4. århundrede (ca. 325 f.Kr.). Oprindeligt omfattede *Om digtekunsten* genrerne tragedie, epos og komedie, men vi har stort set kun overleveret den bog der handler om tragedien. I *Rosens navn* har vi også den del der handler om komedien, men den er fjernet af en ond blind munk, Jorge fra Burgos, som er en rigtig middelaldermørkemand. Derefter er det blevet finere at være tragisk, at have tårer og tænders gnidsel, at være sørgelig og trist. Derimod er det at være morsom, komisk, spøjs og elske skæg og ballade pinligt, noget fanden eller satan har skabt. Alt sammen fordi Aristoteles i sin overlevere rede håndbog om digtekunsten kun skriver om tragedien. Ecos roman siger at Aristoteles faktisk også skrev om komedien, men middelalderlige mørkemænd og munke har ødelagt siderne med grækenes teorier om at være komisk og lattervækkende.

Ecos pointe er at sige at latteren kan være lige så guddommelig og hjertelig som tårer og tænders gnidsel. Det er heldigvis en sandhed som egentlig altid har ligget i den danske undergrund på løssagtigt kalk, hvorimod vi har overladt alvorens granit til vore mere nordlige naboer. Vi er mere til den såkaldte lave stil og har alle dage været lattermilde. Vi var ganske vist rimelig alvorlige når vi skrev på prosa, men begyndte vi at digte med rim og rytme, var det straks værre at være vred og gram i hu. Klassiske heksametre synes vi mindre om. Brug vi franske aleksandrinere, får vi alle danskere til at grine. Det går meget bedre med jambe og trokæ blandt folk og fæ (som det rimer på) fordi disse

© Kaj Nielsen-Gøgsig

fødder er små, ikke lange som de klassiske rimfigurer fætrene anapæst og daktyl. Vort modersmåls enderim har det godt med hjerte og smerte, dig og mig, men mindre godt med kartofler og pantofler.

Da vore naboer i syd og nord blev meget alvorlige, så drev vi gæk med samme alvor. Ludvig Holberg (1684–1754) og Johan Herman Wessel (1742–1785) kunne ikke tage dette poetiske stivstikkeri alvorligt og gjorde nar af alvorsmænd i silke og pudderparyk og med franske manérer. Vi ved de to var nordmænd, men det var hernede på det flade land de begyndte at le både højt og lavt, midt i en kultur som alligevel fordomsfuldt i sekler har fundet det mere fornemt at være sørgelig og tragisk end satirisk og skør.

Fra mere moderne tider fremhæver jeg P. Sørensen Fugholm (Per Barfoed, 1890–1939), PH (Poul Henningsen, 1894–1967), Jens August Schade (1903–1978), Poeten (Poul Sørensen, 1906–1973), brødrene Arvid (1906–1964) og Børge Müller

(1909–1963), Ewald Epe (1912–1985), Halfdan Rasmussen (1915–2002), Benny Andersen (1929–2018) og Johannes Møllehave (1937–).

Det er mig en stor glæde at Modersmål-Prisen i år går til en satirisk komiker i almindelighed, til Carl-Erik Sørensen i særdeleshed fordi han har ført denne tradition videre. Han har fået matematik til at rime på klassisk metrik og har derfor helt retfærdigt fået mange priser for at levere både glimrende og ofte genial revykunst.

I dag får du prisen for din behandling af vort modersmål, for din sofistikerede, spidse og satiriske brug af klassisk metrik. Du tilhører jo den førnævnte fornemme poetiske familie her til lands der både kan rime og rytme med mening og galskab, bid og vid, dril og gril – kort sagt: skrive rimet og revsende komik. Du fastholder at det er lige så fint at få folk til at grine og le som at få dem til at græde.

Med din mangel på respekt for autoriteter, din milde men markante danske anarkisme og øje for det forkerte og skæve er du aldrig bange for at lægge

dig i baronens seng og give både majestæten og menigmand mæle, gøre moders milde stemme til kæften på en rappenskralde vi ikke kan glemme, være huspoet ude på Bakken, lejlighedsdigter i forstæderne, hylde konfirmanden samt kaste vand på Webergrillen i borgerskabets villaby.

Modersmål-Prisen uddeles hvert år som påskønnelse af sprogbrugere som røgter og plejer vort sprog med gennemsigtig klarhed, rimelig ærbødighed for sprogets danskhed og velvalgt variation i sprogbrug og tone. Også gerne morsomt med mål og mening som både gavner og fornøjer. Med måde, vil nogen måske sige? Det er jeg ikke sikker på at jeg er helt enig i. Snarere tværtimod: hellere gnistrende galskab, som Carl-Eriks elegante anarki, end mådelig meningsløshed. Netop som vi møder det hos poeten Carl-Erik Sørensen der ublu og hæmningsløs uden grænser spidder den danske folkesjæl (hvis den overhovedet findes).

Så derfor hjerteligt til lykke, Carl-Erik, med prisen som du ganske har fortjent. ■

Carl-Erik Sørensen og Mette Bjørnvig Kaufmann. Diplomet, der også kan ses på næste side, er skabt over Johannes Møllehaves betegnelse »Danmarks viseste visekonge« (i bogen *Rim på udsatte steder*, s. 9). Carl-Erik Sørensen vil ikke kun underholde, men han vil oplyse, ja opdrage – helt i Poul Henningsens ånd, og det gør han bedre end nogen anden revyforfatter.

Modersmål-Prisen 2018

Revyforfatter Carl-Erik Sørensen
„Danmarks viseste visekonge“ *

Revy-
forfatteren
med højeste
PH-værdi†

**Modersmål-Prisen uddeles hvert år som en påskønnelse
 for særlig fremragende anvendelse over for brede kredse af
 et sprog efter selskabets ideal: Klart, udtryksfuldt og varieret.**

Søren Ryge Petersen
 Erik Hansen
 *Johannes Møllehave
 Flensborg Avis
 Tage Kaarsted
 Benny Andersen
 Frederik Dessau
 Jørgen Jensen
 Carl-Erik Sørensen
 Herbert Pundik
 Rachel Rachlin
 Steffen Brandt
 Nikoline Werdelin
 Per Vers
 Asger Baunbak-Jensen
 Poul Thomsen
 Oluf Lauth
 Lotte Thorsen
 Ib Spang Olsen
 Nils Brunse
 Per Arnoldi
 Ghita Nørby
 Per Højholt
 Erik Mørk
 Hendes Majestæt Dronning Margrethe II
 Danmarks Radios Pige-
 kor
 Naser Khader
 Niels Hausgaard
 Susanne Wold
 Anne Knudsen
 Birgit Meister
 Hanne Reintoft
 Peter Lund Madsen
 Julie Fabricius
 Jørn Lund
 Søren Ulrik Thomsen

Modersmål-Selskabets bestyrelse
24. september 2018

M **Modersmål-Selskabet**
 Selskabet for bevarelse og udvikling af det danske sprog

† PH-værdierne angiver graden af virkeliggørelse af Poul Henningsens ideal for genuine revytekster. 1 er lavest 14 højest

Pressemeddelelsen

Satirens mester Carl-Erik Sørensen modtager Modersmål-Prisen 2018

Finurlig og fabelagtig forfatter, hedder det blandet andet i pressemeddelelsen, der fortjener en genlæsning.

Dansk rimsmed og revyforfatter leger finurligt og fabelagtigt med det danske sprog, når han får danskerne til at brøle af grin med sine sketcher, monologer og viser. Carl-Erik Sørensen modtager Modersmål-Selskabets pris for sine originale og folkekære tekster, der sprogligt spidder den danske folkesjæl.

Carl-Erik Sørensen, som er født den 4. august 1954, er mest kendt som manden med teksterne, der kan vælte Cirkusrevyens telt på Dyrehavsbakken. Med over 1500 revytekster har han skabt sig et navn og en identitet som en spøjs og sublim rimsmed i den lange, flotte og ferme tradition af danske digtere, som kan rime med både mening og galskab.

Han har fortjent Modersmål-Prisen, fordi han er en sofistikeret og original bruger af det danske sprog – på den både frække og fragile facon. Med toner og takter af folkelighed, langlunet listighed og sørgmunter melankoli udfolder Carl-Erik Sørensen sit talent. Lattermild javist, men også med en djævlesplint i øjet og knojern i handsken. Vi ler med Carl-Eriks rim på udsatte steder, med syre i syntaksen og en springskalle i sproget.

Carl-Erik Sørensens revyforfatterskab er i familie med både Jens August Schade, Poeten, Halfdan Rasmussen, Johannes Møllehave og Benny Andersen. Han er også smittet med de satiriske gener fra Ludvig Holberg og Johan Herman Wessel. Carl-Erik Sørensen er med sin despekt for autoriteter aldrig bange for at *sove i baronens seng* eller skrive Dronningens årlige nytårstale ude på Bakken til Ulf Pilgaard. På vers, rim og strofer leverer han de skæve vinkler, der får os til at se klart, når vi konfronteres med sociale urimeligheder og uretfærdigheder i dagens Danmark. **R**

Fremragende indføring

Peter Michael Hornung, kunstkritiker og -redaktør på Politiken, samt bestyrelsesmedlem i Modersmål-Selskabet, har udgivet 3. udgave af *Lille kunsthistorie for børn og barnlige sjæle*, dvs. for lidt større børn og voksne, der gerne vil lære kunsthistorie uden at skulle læse tykke bøger med tusinder af ukendte ord.

Hornung har selv malet alle illustrationer. Han gengiver de omtalte værker på en måde, der i sammenhængen fremhæver det væsentlige. Vil man se de originale værker, må man gå på biblioteket eller på nettet. Nej, man skal da gå på museum!

At skrive en kunsthistorie for begyndere uden at blive overfladisk er en kunst. Peter Michael Hornung er altså ikke kun billedkunstner. Man *må* jo lære nogle ord og begreber at kende, men hvordan? Mange gange var det lige så stor en nydelse at se hans faglige og stilsikre pædagogiske greb om disse som at se hans sproglige kreativitet og spændstighed.

Prisen på 249 kr. for den indbundne bog på 240 sider med ISBN 978-87-93604-19-3 svarer til et par museumsbilletter, og dem kommer du til at købe flere af, når du har læst *Lille kunsthistorie*. **R**

Fra islandsk metafysik til lille sprog med store glæder Præsentation af årbogen *Ord og naboer i Norden i Vartov*

Nordisk litteratur, sprog og sprogbrug var temaet, da oversætter, lektor Erik Skyum-Nielsen og fem årbogsforfattere gæstede os i Vartov onsdag den 28. november 2018 ved præsentationen af årbogen Ord og naboer i Norden – Nordisk nabosprogsforståelse. Vartovs store sal var stopfyldt med mange unge til stede.

Modersmål-Selskabets formand, Mette Bjørnvig Kaufmann, bød velkommen og citerede årbogens bagside:

Nabosprog kan forstås og gør ens verden større: flere potentielle kærester og venner, kunder, kolleger eller ansatte, mere kultur, natur – og sprog.

Sproget baner vejen for indsigt og mangfoldighed på én og samme tid, sagde Kaufmann. Michael Bach Ipsen, som dels sidder i årbogsudvalget, dels selv har skrevet et bidrag, introducerede herefter årbogen og særligt de tilstedeværende forfattere.

Oversætter, forfatter, lektor og litterat Erik Skyum-Nielsen var inviteret til at holde foredrag af to grunde: Årbogens første artikel af Vigdís Finnbogadóttir slår et islandsk-dansk tema an, og Skyum-Nielsen har oversat romanen *Ar*, som den 30. oktober 2018 fik Nordisk Råds litteraturpris. I årbogen skriver Henrik Hagemann bl.a. om, hvilken betydning litteraturprisen har for den nordiske nabosprogsforståelse.

Erik Skyum-Nielsen gennemgik først 10 træk, der adskiller islandsk fra andre sprog. Herefter gav han os indblik i sproglige træk, der giver islandsk et metafysisk præg, ja, gør islandsk til et metafysisk sprog, nemlig verbernes valens, dvs. hvor mange nominale sætningsled de kræver. Denne del af Skyum-Nielsens tale bringes i det næste nummer af Sprog &

Samfund. Endelig introducerede Skyum-Nielsen Auður Ava Ólafsdóttirs roman *Ar* og pegede på, at den rummer en rejsefortælling. Jonas Ebeneser drager af sted for at tage sit eget liv, fordi han har så mange ar på sjælen, men ender med at finde andre mennesker og en plads i tilværelsen. »Han finder hjem ved at rejse ud«, sagde Skyum-Nielsen. Bogen balancerer mellem det tragiske og det komiske. Ólafsdóttir har tidligere udgivet to bøger, der rummer en rejsefortælling: *Stiklingen* og *Svaner bliver ikke skilt*. Ólafsdóttir har det overordnede projekt at »rehabilitere manden og slå et slag for en måske lidt revideret og udvidet maskulinitet ved at lade sine mandlige figurer handle, tage ansvar, føle ømhed og vise omsorg«.

Tidligere generalsekretær i Nordisk Råd Henrik Hagemann, der har skrevet om Nordisk Råd i årbogen, talte i stedet om nordisk sprog og litteratur. Hagemann lærte de islandske sagaer at kende i N.M. Petersens udgave.

Der er senest kommet en nyoversættelse af alle sagerne med deltagelse af bl.a. Erik Skyum-Nielsen. Det er en god – og mindre snerpet – oversættelse. Men for Hagemann defineres sagastil af N.M. Petersens udgave. Litteratur *er* det sprog, den er udformet i, hvad enten det er originalen eller en gendigtning. Man kan ikke kalde nogen for »Klods Hans« uden at høre H.C. Andersen bagved, og øgenavnet er en kærlighedserklæring. Kjell Westö's litteratur kan ikke adskilles fra hans finlandssvenske sprogtone, især i replikkerne. Per Olov Enquist bruger tilsvarende sin nordbotniske dialekt i replikker i romanen *Musikanternes uttåg*. I den danske gendigtning anvender Henning Ipsen sin barndoms dialekt, bornholmsk, til at farve replikkerne. Det er kongenialt med originalen. Gendigtet litteratur er lige så vigtig som originallitteratur, men ikke nær så agtet. Men gendigterne ved om nogen, at litteratur *er* sproget.

Hagemann kommenterede til sidst forholdet mellem Island og Danmark og nævnte, at den nuværende islandske præsident medbragte en folkegave finansieret af en indsamling på Island. Gaven bestod af et eksemplar af nyoversættelsen af de islandske sagaer i seks bind til alle danske folkebiblioteker, dvs. i ca. 700 eksemplarer. Hvilken gestus! Præsidenten talte i øvrigt dansk ved dronningens gallataffel. Det har Hagemann ikke oplevet andre fremmede statsoverhoveder gøre.

Hanna Birkelund Nilsson gennemgik hovedresultaterne af sit specialeprojekt, der handlede om færøske unges brug af dansk og engelsk. Færøerne er et tosproget samfund med færøsk og dansk som første og andet sprog.

De unge mener ikke, at de har så meget brug for at kunne tale og skrive dansk nu om dage. Men det er upraktisk ikke at kunne det, fordi dansk stadig er brugt i mange sammenhænge. Børn i dag bruger meget mere engelsk. Engelsk er altså på vej ind, og der er grund til at følge med i, hvilke konsekvenser det får for dansk på Færøerne. Det ser ud, som om det sker på bekostning af dansk, der jo stadigvæk er obligatorisk skolefag.

Steinunn Jónasdóttir havde, fortalte hun, skrevet et autoetnografisk bidrag om sin sproglige rejse i Danmark. Som man kan læse i hendes artikel, er det en fordel at kunne islandsk, når man skal lære et skandinavisk

sprog. Hendes bidrag er præget af, at hun er antropolog med speciale i psykologi og psykiatri, og hun er interesseret i forholdet mellem psykologiske processer og kultur. Som antropolog generaliserer hun ikke, men lader sine iagttagelser, som hun har trådt et skridt tilbage og set på, tale: Hvordan har hun udviklet sit sprog, og hvordan har hun udviklet sig som person undervejs? Allerede Karl den Store gav jo udtryk for, at det at kunne et andet sprog er at have en anden sjæl. Man får mange flere indtryk og perspektiver for hvert sprog, man lærer. Det gælder også os her i Norden, som også Eva Theilgaard Brink er inde på i sit bidrag i årbogen. At lære et nyt

sprog er ikke altid nemt eller sjovt – og det fortæller Steinunn Jónasdóttir åbenhjertigt om i årbogen. Men kaster man sig ud i det, deltager, er vedholdende, overskrider sine egne grænser og overvinde sin sproglige angst og angsten for ikke at fremstå perfekt, kan det lykkes og give styrke og selvtilid. Og sproglige kompetencer på det nye sprog, hvilket Steinunn Jónasdóttir selv og Tijana Vujadinović selv er gode eksempler på!

Tijana Vujadinović indledte med at sige, at hun jo ikke er skandinav, men sprogentusiast og uddannet i skandinavisk sprog, litteratur og kultur. Hun valgte dansk, fordi sætningen *jeg laver mad* lød som en større sproglig udfordring på dansk end på norsk og svensk. Efter sin uddannelse blev Vujadinović ansat på den danske ambassade og senere i FN. Selvfølgelig skulle de læse H.C. Andersen og Karen Blixen, men det forventedes også, at de læste Strindberg, Henrik Ibsen og Knut Hamsun på svensk og norsk efter kun ét års studier! De fik ikke undervisning i norsk, men et par timers undervisning i svenske falske venner eller lumske ligheder, som Henrik Hagemann kalder dem i årbogen.

På trods af at Danmark, Norge og Sverige ikke har været samlet siden Kalmarunionen (1397–1523), er der fælles skandinaviske værdier som tilid, velfærdssystemet, miljøbevidsthed, frisindet og kønsligestilling. Det var ikke et kulturchok for Vujadinović at komme til København for at studere, men hun var ikke forberedt på forskellen mellem det akademiske eller det formelle sprog og det uformelle hverdagsprog. Det var forvirrende at være i Bilka og høre udtrykket »På beløbet?«. Det havde hun aldrig lært og svarede derfor blot »I lige måde!«

Inden for ét sprog kan der være forskelle og mange dialekter. Er de virkelig så store, som fx mange københavnere mener, eller er det bare vores dovenskab, spurgte Vujadinović? Også når det gælder de andre skandinaviske sprog?

At vælge dansk var mit livs bedste beslutning, og jeg har udviklet mig meget både professionelt og personligt, sluttede Tijana Vujadinović. »Lille sprog, store glæder!«

Årbogen *Ord og naboer i Norden*

Cand.jur. Rasmus Gregers Madsen

Rasmus G. Madsen, der er kasserer i Foreningen Nordens Ungdom i Danmark, anmelder her årbogen Ord og naboer i Norden – Nordisk nabosprogsforståelse. Man kan komme langt, hvis man vil!

Hvordan ser det ud med den gensidige forståelse i Norden, og er der en forskel på fremmedsprog og nabosprog for moderne nordboer?

I årbogen *Ord og naboer i Norden – Nordisk nabosprogsforståelse* belyser Modersmål-Selskabet en række af disse spørgsmål og problemstillinger, der knytter sig til forståelsen mellem skandinaver og nordboer, når de kommunikerer med personer fra andre nordiske lande. Bogen belyser også de sproglige bånd, der stadig eksisterer imellem dansk og de nordatlantiske sprog islandsk og færøsk, og hvordan borgere i disse lande bruger dansk og de skandinaviske sprog.

Nabosprogene og forståelsen i Norden

Vi har i mange år taget for givet, at danskere, svenskere og nordmænd nærmest uhindret kan tale med hinanden på deres modersmål, men denne gensidige forståelse synes samtidig at være aftaget i de seneste årtier. Derfor er spørgsmålet om, hvorvidt de skandinaviske sprog er henholdsvis nabosprog eller fremmedsprog – og hvad det i praksis betyder for den indbyrdes kommunikation – et tema, der går igen i en række af årbogens artikler.

I bogens først kapitel beskriver Vígdis Finnbogadóttir det historiske bånd til det danske sprog, som hun og andre islændinge stadig føler på trods af en svækkelse af forståelsen i løbet af de seneste 100 år. Der eksisterede således engang en gensidig beundring mellem dansk og islandsk, og sprogene og litteraturen knyttede tidligere tætte bånd mellem de to lande og kulturer. Efter Islands selvstændighed er verden imidlertid blev mere globaliseret, og den sproglige påvirkning fra særlig engelsk er ikke til at komme udenom.

Denne problemstilling bliver også belyst i Hanna Birkelund Nilssons artikel, hvor temaet er færingeres færdigheder, brug og holdninger til dansk. Færingerne i Danmark bruger således aktivt dansk, mens de samtidigt holder fast i deres modersmål. På internettet er de også mere orienterede mod dansksprogede hjemmesider, mens færinger på Færøerne i højere grad modtager deres information fra engelsksprogede kilder. Spørgsmålet er herefter, hvilken plads det danske sprog i fremtiden vil have på Færøerne, og om udviklingen i sidste ende bliver som på Island, hvor man i højere grad nu orienterer sig mod engelsk.

Eva Theilgaard Brink beskriver i sin artikel, hvordan unge i Norden kommunikerer, når de flytter til et andet nordisk land. Efter en tilvænningsperiode, hvor de unge måske først taler engelsk, begynder de med tiden at kommunikere på nabosprogene. Her er altså en gemt ressource, som det kun kræver en lille indsats at aktivere, hvis man søger for, at de stifter større bekendtskab med nabosprogene allerede i hjemlandet.

Danskeres indstilling til nabosprogene

En række af bogens kapitler kommer også ind på vi danskeres indstilling til at bruge nabosprogene.

Man kan således i Marie Sveistrups kapitel om yngre danskeres indstilling til skånsk erfare, at mange vurderer skånsk til at være sværere end rigssvensk, samtidigt med at de sjældent kan skelne mellem rigssvensk og skånsk, når ikke den skånske dialekt er tydelig. Trods den kortere geografiske afstand mellem Danmark og Skåne eksisterer der altså en fordom om skånsk som sværere end rigssvensk, og de unge undervurderer således deres forståelse af skånsk.

Man får bogen igennem det indtryk, at danskere synes at have en lavere grad af sproglig tolerance i Danmark end f.eks. nordmænd. Steinunn Jónasdóttir beretter i sit kapitel om, hvordan hun har oplevet at blive hånet for sin »jyske« accent.

Nordisk nabosprogsforståelse

MODERSMÅL-SELSKABETS ÅRBOG 2018

Hun fortæller, at hendes islandske sprog har hjulpet hende til at lære dansk. Hun kommer fra en flersproglig baggrund, og hendes eksempel kan måske pege på, at forbindelsen mellem dansk og islandsk ikke er helt tabt, selvom islændingene nu lærer engelsk, før de lærer sig dansk.

Et par af bogens forfattere har også kastet sig ud i at lære at beherske henholdsvis norsk og svensk, og fortæller om deres erfaringer med dette. Michael Bach Ipsen lærte sig svensk og har siden studeret fonetik og de lydige forskelle mellem dansk og svensk. Han beskriver en række forskellige lydige fænomener, der er unikke for hvert sprog, såsom stød på dansk og de forskellige tonegange på svensk. Her er det særlig interessant, at forskningen peger på, man skal lære et andet sprog i en tidlig alder, hvis ikke ens modersmål i større eller mindre omfang skal smitte af på dette sprog og give en accent.

Skal man beherske et andet nordisk sprog som en indfødt, kræver dette intens læring, hvilket Per Kolstrup kan berette om i sit kapitel. Selvom norsk bokmål ligner dansk, skal det terpes og læres som et fremmedsprog, hvis man skal kunne tale det som en nordmand. Samtidig peger han på, at vi kan lære af nordmændene – bl.a. af deres brug af dobbeltkonsonanter efter kort vokal i udlyd, hvilket på mange måder letter stavningen.

Henrik Hagemann beskriver i sin artikel den fremtrædende rolle, sprogfællesskabet altid har haft i det nordiske samarbejde og i det politiske og kulturelle fællesskab, de nordiske lande udgør. Han beskriver også en særlig dansk intolerance over for dialekter og sproglige afvigelser i bl.a. radio og TV, hvilket står i stærk kontrast til den sproglige åbenhed, der hersker i Norge. Han peger interessant nok på, at man i undervisningen i skolerne ikke skal anvende norske og svenske tekster, alene fordi de er forfattet på norsk eller svensk, men fordi man har med god litteratur at gøre.

Dansk i Skandinavien og i den store verden

Marc Daniel Skibsted Volhardt nævner i sin artikel, at hans kursister på mange måder finder det sværere at udtale danske ord med danske lyd, når

lydene ligger tæt på dem i deres eget modersmål. Derfor må han i undervisningen behandle dansk som et fremmedsprog, mens dansk, norsk og svensk i sprogvidenskabelige sammenhænge snarere kunne betegnes som dialekter inden for samme sprog.

At skandinaver kan kommunikere i arbejds-sammenhænge på hver sit sprog, bliver understreget i Kolbjørn Seths artikel, hvor han beskriver det særlige arbejdsprog – saserpanto, der anvendes i sas. Både han og svenske Marcus Hector kan samtidig beskrive danskernes mere direkte sprogbrug og sproglige mentalitet. Med afsæt i Serbien kan Tijana Vujadinović berette om sin oplevelse med at studere et fremmedartet sprog som dansk, og at der med den øgede samhandel er flere muligheder i det end blot at blive telefonsælger.

Slutteligt beskriver den svenske forfatter Björn Ranelid i sin tale vigtigheden af et godt sprog, mens man samtidigt får et indtryk af hans eget rige og særprægede svensk. For ham har alle gode forfattere deres eget, særlige sprog, og netop deres litterære værker er tidløse og berigende bidrag til det svenske sprog.

Opsummering og hvad man kan lære af bogen

Bogen giver et godt indtryk af den aktuelle forståelse mellem nabosprogene, og hvad der skal til for at øge den. Man bliver i den sammenhæng også klogere på, hvornår det giver mening at anskue dansk, norsk og svensk som henholdsvis nabosprog og fremmedsprog. Derudover får man som dansker en større forståelse for, hvad der skiller vores sprog fra de andre nordiske sprog, og hvordan vi danskere også kommunikerer på en lidt anden måde end nordmænd og svenskere. Det bliver endelig gang på gang tydeligt, at man med en åben indstilling og en smule øvelse kan komme langt, når man ønsker at kommunikere med andre skandinaver på hver sit sprog. ■

Ord og naboer i Norden: Nordisk nabosprogsforståelse. Red. Georg Adamsen. Modersmål-Selskabets årbog 2018. Hedensted, 2018. ISBN: 978-87-994137-6-8. 190 s. 100 kr.

Thy bomål

Michael Ejstrup, sprogforsker, ph.d. ✉ michael.ejstrup@hotmail.com

I denne artikel ser vi nærmere på thybomål, som hører til de vestjyske dialekter og har tre kendetegn, der er lette at høre.

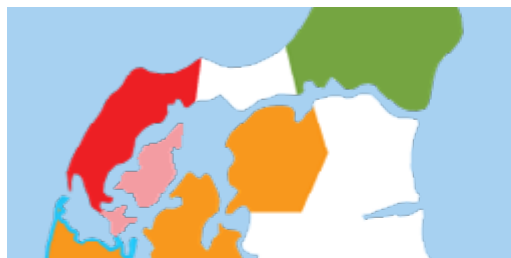
Talesproget i Thy hører til i den vestjyske afdeling med foranstillet bestemt artikel og vestjysk kønsfordeling i navneordene. Thybomål tales altså i den vestligste del af den nørrejyske ø, der afgrænses af Vesterhavet mod vest og nord og Limfjorden mod øst og syd. I Han Herreds vestre del tales et sprog, som på mange måder ligner thybomål, men som ændrer sig i retning af vendelbomål, jo længere man bevæger sig mod øst.

Lad os tage et eksempel på linje med det, som findes i min artikel om vendelbomålet (*Sprog & Samfund* 2018 nr. 1), og som viser nogle væsentlige forskelle mellem sproget i de sydvestre og de nordøstre dele af den nørrejyske ø. Læg mærke til den bestemte artikels placering, kønsfordelingen i navneordene og ingen palatalisering af *nd* i thybomål (*lannman'* med lang *n*-lyd i stedet for *nj* eller *jj* som i vendelbomål). *Landmanden og konen var inde i skoven* vil på henholdsvis thybomål og vendelbomål lyde:

Thybomål: *æ lannman' å æ kuen war inn i æ sgåw*
Vendelbomål: *lajjmajji å konen war eej i sgåwwi*

Grundgrammatik

Begge dialekterne er jyske, men med helt essentielle forskelle i grundelementer i grammatikken, idet thybomål har den bestemte artikel foran navneordene, mens vendelbomål har den bestemte artikel efter navneordene, som det kendes fra fællesdansk skriftsprog. Thybomål har på denne måde et karakteristisk træk til *fælles med de øvrige* vestjyske dialekter, der tales syd for Limfjorden helt ned til syd for Ribe, hvor de sønderjyske dialekter tager over. De sønderjyske dialekter har også foranstillet bestemt artikel, men to køn i navneordene fordelt efter omtrent samme principper som i fællesdansk.

Det højrøde område viser den omtrentlige udstrækning af thybomålet. Det hvide område ved siden af er Han Herred. Redigeret udsnit af kort 9 på dialekt.ku.dk.

Navneordenes køn i thybomål er fordelt anderledes end i fællesdansk, således at tællelige ting og sager er fælleskøn, mens utællelige elementer er intetkøn, f.eks. *den træ* (*træ*, som står på sin rod) og *det træ* (*træ*, som er fældet til tømmer og eventuelt kløvet til brænde). Se mere herom i artiklen om vestjysk i en *Sprog & Samfund* 2017 nr. 2–3.

Fordelingen af navneordenes køn smitter af på tillægsordenes bøjning, hvor intetkønsformen i mange tilfælde mangler (dog ikke undtagelsesløst), således at det på thybomål kan hedde: *det er en pæn træ* (det er et pænt træ), *æ træ æ pæn* (træet er pænt), og *æ træer æ pææn* (træerne er pæne). Også ord, der betegner noget utælleligt, kan høres brugt med et tillægsord uden bøjning, f.eks. *æ kaffe*, *det æ warm* (kaffen er varm), og *æ lys fra æ windu æ skjøn* (lyset fra vinduet er skønt). Men intetkønsformen mangler som nævnt ikke i alle tilfælde. F.eks. kan man høre *æ æwel er guer*, *å den smååwer ow godt* (æblet er godt), og det smager også godt), hvor *godt* er brugt som biord i sidste sætning. Man vil også med eksempelvis *god/godt* kunne høre *godt* brugt som tillægsord, f.eks. *det er nøj godt træ* (det er noget godt brænde). Blandt andet på dette punkt adskiller thybomål sig helt fra vendelbomål og lægger sig tæt op ad vestjysk, som det tales syd for Limfjorden.

W overalt i forlyd

På thybomål er der også områder, hvor det adskiller sig fra vestjysk dialekt, som den tales syd for

Limfjorden, idet thybomål ganske som vendelbomål har *w* i alle stillinger i forlyd, hvor fællesdansk har *v*, f.eks. *win* i stedet for *vin*. Her har man et mere kompliceret system i vestjysk syd for Limfjorden, hvor *w* findes foran alle bagtungevokaler (*u*, *o*, *å*, *a*), mens der foran alle fortungevokalerne (*i*, *e*, *æ*, *y*, *ø*) findes *v*. Undtagen i konsonantklynge med *h*, som findes før både *v* og *j* i både thybomål, vendelbomål og vestjysk syd for Limfjorden. I disse konsonantklynger i forlyd findes kun *w*, uanset hvilken vokal der følger efter, og det gælder alle de nævnte dialekter.

Æ er a

Pronomenet for første person ental i nominativ er *æ* som på sønderjysk, men i modsætningen til resten af Jylland, hvor det er *a*. Undtagelsen er Thyborøn, hvor pronomenet for første person ental i nominativ sjovt nok også er *æ*.

Blødt d

Thybomål adskiller sig fra sydligere vestjysk, idet der – som nævnt i en tidligere artikel om vendelbomålet – findes blødt *ð* i forlyd i trykløse ord, f.eks. *ved du nu hvad* ['vɛ ðo no 'hwa], og *nu skal du da lige passe lidt på* [no sɔ̃ɑ ðo ðɑ 'li: pʰɑs lɛð 'pʰʌ]. Og blødt *d* findes tillige i udlyd: *waders* [waaðers] og *hvide* [hwiid].

Tre gode tegn

Møder man således en person, der har den bestemte artikel foran navneordene, kommer sønderjysk og vestjysk på tale. Udtaler personen tillige *w* foran både fortunge og bagtungevokaler, og høres der bløde *ð*-lyde, så er der grund til at tro, at man taler med en thybo, som kender sin dialekt. Det er i hvert fald tre hurtige elementer, man kan lytte efter, og som, når de optræder samtidigt og konsekvent, peger på thybomål. ■

Michael Ejstrup, ph.d., sprogforsker, er ansat ved Folketingets Administration som redaktionssekretær. Redaktionssekretæren fastsætter Folketingets sprogpolitik i dialog

med Dansk Sprognævn. Ejstrup er uddannet i lingvistik, fonetik og retorik.

Dialekten thybomål

Foreningen Thybomål ledes af formand Christian Bo Hansen, der på de næste sider præsenterer foreningen, og næstformand, cand.mag. Torben Arboe, som siden 1971 har været tilknyttet Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning.

I *Sydthy Årbog* 2017 kan man læse en udførligere redegørelse for thybomålet, nemlig i Torben Arboes artikel *Thybomålet gennem mere end 100 år – belyst ud fra skriftlige kilder, især fra Sydthy* (s. 84–93).

Arboe redegør for, hvilke kilder man har, og hvilke særlige træk thybomålet udviser. Man har båndoptagelser helt tilbage fra 1950'erne.

I min pure ungdom tilbragte jeg to år på Thyholm. Som barn kunne jeg imitere en fynsk legekammerat. Men det gik ikke med thyboerne. Jo, jeg kunne sige *æ* i stedet for *a*, udelade *n*et i slutningen af ord som *barn*, og jeg må også have kunnet udtale det bløde *d*. Mange træk var jo fælles med min egen dialekt fra Thorning-egnen.

Men så var der de underlige *k*-lignende lyde, som var svære at efterligne. Arboe behandler dem i afsnit 2 med overskriften *Udtale af vokalerne i, y, u med en k-lignende lyd* (»klusilspring«):

Baggrunden for betegnelsen »klusilspring« er, at *k* med en fonetisk betegnelse er en klusil, dvs. en lukkelyd, og at denne lyd ligesom springer ind i udtalen af vokalerne *i*, *u*, *y* i bestemte positioner.

I Vendsyssel er det et *t*, der springer ind i udtalen af *i* og *y*. Som Arboe ganske rigtigt skriver, er det meget iørefaldende, og der er mange eksempler på de ovennævnte båndoptagelser.

Arboe slutter:

Forhåbentlig har læserne kunnet genkende mange udtaleformer, som man selv bruger eller har brugt, eller som man har hørt hos andre ...

Det bekræftes hermed. Læs selv resten! ■

Foreningen Thybomål – lille forening med stor drøm

Christian Bo Hansen ✉ hansenchrbo@gmail.com

Christian Bo Hansen, der siden 2016 har været formand for Foreningen Thybomål, introducerer her foreningen.

Thybomål er mit modersmål. Vi var stolte over at tale thybomål og gjorde nar af dem, som talte fint. Læreren var bondesøn og barnefødt i Tingstrup i Thy ganske tæt på Thisted, men talte seminariefint, og lærerens kone var lærerdatter fra Sennels og også født ganske tæt på Thisted. Hun talte købstadsfint. Når jeg besøgte min bedste kammerat Bent, ville fru Foged gerne rette på mit sprog, men jeg svarede gerne: *Det hikker ed et po thybomol*.

I skolen snakkede vi thybomål også til læreren, som ikke rettede os, for vi var alle dialekttalende, fraset degnen, lærerinden og præsten med familier. Der var meget få tilflyttere. Boddumbo-thybomål var forskelligt selv i forhold til nabosognet Ydby, som var det store sogn i Boddum-Ydby Kommune.

Også på realskolen talte vi dialekt, men her mødte vi børn fra forskellige sogne, som havde en forskellig tone, eftersom der var tale om landbobørn eller bybobørn, men også den sociale baggrund havde betydning for sprogtone og dialektudtryk.

Årtier næsten uden thybomål

Først i gymnasiet blev vi nødt til at fralægge os dialekten, og herefter var det kun, når vi var hjemme i sognet, vi holdt modersmålet ved lige. Efterhånden var det kun samvær med familien, der foregik på thybomål.

Efter uddannelse ved universiteterne i Århus og København var jeg ansat ved universiteterne i Odense, Århus og København i primært retsteoretiske fag indtil 2013. Her beskæftigede jeg mig ikke med humanistiske fag som sprog og litteratur ud over retsfilosofi, hvor jeg havde bifag og var cand. art. Det blev ændret ved et tilfælde.

I sin juleferie i Thisted i 2013 tog en ung student, Jonas Roelsgaard, der studerede nordiske sprog ved Universitetet i Oslo, initiativ til at indkalde til

stiftende generalforsamling i Foreningen Thybomål en af de første dage i januar. Jonas blev formand. Han var ikke selv opvokset med thybomål, men var meget optaget af at sammenligne Thybomål med de sydvestnorske dialekter og af, at vi skulle udarbejde en ordbog over thybomål.

Foreningen Thybomål og vores miniordbog

Foreningen har en bestyrelse på 5 medlemmer og har siden 2016 haft undertegnede som formand og lektor Torben Arboe fra Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet som næstformand. Vi er begge opvokset i Sydthy i dialekttalende familier på landet.

Foreningen er stadig en lille specialforening, som primært i de første seks år har været optaget af at beskrive dialekten og at indsamle dialektmateriale. Det blev i årsskriftet 2016 til en miniordbog: *Thybomål – Dansk, Dansk – Thybomål* på 36 sider. Det er foreningens hensigt at udarbejde en langt mere omfattende ordbog over Thybomål. Men først har vi planlagt at udgive et udkast af Torsten Balles 20.000 ordbogssedler med ord og udtryk på thybomål, som han samlede som førstelærer ved Torsted skole.

Årsskrift med teksten på thybomål

Siden 2014 har foreningen udgivet et årsskrift, hvor thybomål bliver prøvet af i tekster, som »lokale forfattere« har sendt til foreningen, og hvor foreningen beskriver, hvor man finder hjemstavsdigtning på thybomål af landskendte forfattere, som J.P. Jacobsen, Erik Bertelsen, Martin Jensen og Johan Skjoldborg.

Erik Bertelsens trilogi *Harboør-Folk* er i særklasse med dialogerne på thybomål, fordi hans barndomshjem lå i Sdr. Vrist, der er grænsen for thybomål med Hygum og Engbjerg sogne, der er vestjyske.

Ud over årsskriftet holder vi medlemsmøder, som hvert år indeholder Thybomålets Dag, som har været placeret i efterårsferien. Her har

vi især underholdt med oplæsning af digtning på Thybomål:

Jens Søe, Boddum, skrev *Tak for æ Bro*, som han læste op i Statsradiofonien i forbindelse med indvielsen af Oddesundbroen i 1938.

Men I skal ha Tak for den Bro der I ga vos,
No foer I nok lavved mennesker a vos.

Jens Søe skrev 9 digte på thybomål, som findes i digtsamlingen *Tak for æ Bro* fra 1943.

Hans Bakgaard er den mest kendte thybomåldigter. Han skrev 36 thybomåldigte, som der blev læst op af, når han holdt sine årlige hjemstavnskoncerter gennem 36 år i Ydby Skov. Mest berømt er hans Vilsunds Marken.

Fræ Måes holdt en mand mæ en øg, der var hvint,
I hast kam æ bæst for æ vovn.
men trowr I, æ helmus vil flyt sæ.

Gustav Nielsen-Refs var den mest produktive thybomåldigter. På blot 6 år fra 1978–84 udgav han 107 digte på thybomål i tre digtsamlinger:

En sære mennesk (1978):
Æ forstann wa nøj bette, men tho hwa –
Han hååd wall fott de, som han no sku ha.

Folk æ håår mødt (1980):
Æ skrywwer om nue folk,
som æ håår kjenn å møt.

Om folk å wejstenvinn (1984):
De æ no håår skrøwwen hæe
æ om folk dje dawle fæer.

Disse tre thybodigtere er fra Sydthy, men vi har også en digter fra Midtthy, Harald Rysgaard (1914–1968), som var bogtrykker i Snedsted. Han skrev lejlighedsdigte på thybomål i 50'erne; dem læste han op ved lokale arrangementer, hvor han holdt *æ tåel* til underholdning efter kaffen i mange forsamlingshuse og missionshuse i Thy og på Mors fra 1950–1965. Først i 1991 blev en samling på 11 digte udgivet af Harald Rysgaards børn med titlen *Mæ glee*:

Do trovver da val et – at da æ i guer,
den gång da vi hvær jen låe i vor sæeng
håe been te Vor Herre om suelskin fo læeng.

Også Nordthy havde deres thybomåldigter. Han hed Jens Kirk og skrev 19 thybomåldigte i digtsamlingen *Næ i æ Thue* fra 1949. Heri er der også nogle få thybomåldigte af broderen Johs. V. Kirk, som døde som ung student ved Københavns Universitet. Jens Kirk mindes broderen i hoveddigtet:

Men ham mæ æ Hylli, han pase jo hans –
han trampe – å høste hans kue –
Han høsted mi Broe – å æ band ham en krans,
æ haj sammelt dæ næ i æ Thue.

Johs. V. Kirk er kendt for thybomåldigtet *En gebomerli Gild*.

Dialekter og retskrivning

Der tiltrænges en retskrivning for thybomål, hvad enhver kan se af ovenstående eksempler, men indtil videre har ingen af dialekterne i Danmark fået egen retskrivning.

Med internettet kan thyboerne mødes og udtrykke sig på thybomål på Facebook-siden, som foreningen har oprettet under Jonas Roelsgaards ledelse, hvor et par tusinde følgere udveksler tanker omkring thybomål, men kun få skriver på thybomål.

Foreningen har en drøm om, at der kan udvikles en moderne retskrivning for thybomål, som kan gøre det lettere at læse og forstå digte og beskrivelser på det modersmål, som nok færre og færre vokser op med i Thy. Men især kunne nuværende thyboer måske få lyst til at udtrykke sig på thybomål, så der blev flere tekster at beskæftige sig med for efterkommerne. Dette er baggrunden for mit eget forsøg på at skrive på en mere gennemført retskrivning på moderne thybomål, der fremgår af mine tekster i årsskrifterne, som medlemmerne af Foreningen thybomål modtager hvert år i december måned. ■

Christian Bo Hansen, formand for Foreningen Thybomål siden 2016, er cand.scient.pol., cand.jur. et art. fra universiteterne i Århus og København. Chr. Bo Hansen var ansat ved Odense Universitet i 17 år og senere ved universiteterne i Århus og København i primært retsteoretiske fag indtil 2013.

Perspektiver i dansk – demokratisk dannelse

Interview ved lektor, cand.mag. Cathrine Rygaard Rasch

I forlængelse af gymnasireformen fra 2017 har Mads Rangvid og Mimi Sørensen skrevet en ny lærebog i dansk. I stedet for en anmeldelse følger her et interview ved lektor Cathrine Rygaard Rasch, der er kollega til Mads Rangvid.

Tekst-temaer og sprogbevidsthed rimer på omverdensinteresse og dannelse i den nye og overdådige grundbog *Perspektiver i dansk*, som er den første af sin slags siden 2017-reformen af gymnasiefaget dansk. Bogens ene hovedforfatter, Mads Rangvid, forklarer her, hvorfor temaer og sproglig bevidsthed er så vigtige størrelser i verden.

Hvad er hovedformålet med denne bog?

Det er at have et undervisningsmateriale, som eleverne synes er sjovt. Ikke sjovt som i useriøst, men sjovt som motiverende. Eleverne skal føle, at den er vedkommende. Vi har tænkt meget på dem.

Hvad er det vigtigste i bekendtgørelsesændringerne? Der er ikke tale om en revolution, men et par ændringer?

Det, vi synes, er det væsentligste, er skiftet fra terminologien omkring søjler – de faglige hovedområder – og overgangen til perspektiver. I stedet for at tænke faget i siloer eller søjler en ad gangen, altså hhv. litteratur, medier og sprog, beskæftiger man sig med alle typer af materiale og tilgange i alle forløb.

Det har givet os en mulighed for at organisere stoffet anderledes, nemlig i temaer, f.eks. »Fortællinger om syndefald« eller »Argumenter for forandring«. Bogens kapitler er altså samlet i temaer som f.eks. myter og klimaforandring. Vi træner forskellige metodiske greb, så eleverne trænes i fagets metode gennem arbejdet med temaer.

Motivation er vigtig, men hvis man tænker det lidt videre, giver det så en skærpet forståelse for f.eks. eget sprog at arbejde anderledes med sprog end tidligere, eller hvad er de øvrige fordele ved at tænke tematisk

i stedet for kronologisk?

Det er klart, at der også ligger en samtale om, hvad god dannelse er her, og jeg har måske et mere formalistisk læringssyn end gennemsnittet. Det skal ikke være instrumentelt, men eleverne skal, uanset deres valg af beskæftigelse efter gymnasiet, kunne bruge deres viden aktivt. Evnen til at overføre erkendelser og indsigter fra et område til et andet er helt central, f.eks. er en pragmatisk sprogbeher-skelse og sproganalytisk sans mere brugbar end f.eks. evnen til at terpe grammatik. Det basale skal naturligvis være på plads, men ...

Du åbner for den dannelsesdiskussion, der tidligere lå mellem STX og HF om det »anvendelsesorienterede« versus det »dannende«. Gør du op med denne forestilling?

Ja. Jeg er ikke modstander af klassisk litteraturhistorielæsning; det er spændende, men der er mange andre måder. Gymnasiet udvikler sig hele tiden, og vores elevgrupper er større og bredere end

nogensinde. Tidligere var elever bedre skikket til at modtage den mere traditionelle litteraturhistoriske undervisning. Mange af de elevgrupper, vi har nu, fordrer, at vi legitimerer faget, hvilket ikke er en dårlig ting, men det kræver en anden slags materiale og undervisning.

Men verden udenom er også ændret? Ser du en sammenhæng mellem et øget og ændret sprogligt fokus i læreplanen og en verden, der tilbyder en overflod af medierede indtryk, som aldrig før?

Dette hænger også sammen med diskussionen om dannelse i det hele taget. Den strøm af informationsindtryk, som eleverne møder, stiller krav til elevernes evne til at navigere i et informationskaos, og en skærpet sproglig bevidsthed kan kun komme dem til gode. Som jeg forstår læreplanen, er der tale om en pragmatisk/funktionel sprogforståelse, og den er afspejlet i bogen. Sproget er først og fremmest og hele tiden et kommunikationsmiddel.

Hvor stiller jeres bog den klassiske litteraturhistorie? (Ler høilydt) Det er et godt spørgsmål; den er i hvert fald ikke til stede i vores bog.

Vi vil gerne vække interesse for litteraturen, men denne bog er ikke et litteraturhistorisk undervisningsmateriale. Holberg og et par andre ældre kanonforfattere er med, men ikke som litteraturhistoriske bidrag i sig selv. Men eleverne skal da møde litteraturhistorien! Jeg underviser også i litteraturhistorie, men det er i andre forløb. Hvis man har en mere konservativ tilgang til faget, vil man ikke nødvendigvis være enig.

Mange antologier, også de ældre, er også opbygget tematisk efter f.eks. køn, magtforhold, arbejdsliv, etc., så I har ikke lavet en fuldstændig disruption af faget, men I har valgt at følge en mere åben tilgang end den kronologiske – en tilgang, som lægger op til diskussion af temaer i fortid, nutid og fremtid. Har I også tænkt på den offentlige debat?

Ja. Vi har et kapitel, der hedder »Selvfremstilling på de sociale medier«, hvor eleverne lærer om talehandlingsanalyse og sprogholdninger og om Goffmanns begreber om *facework*. Vi ser også på sprog og kommunikation på de sociale medier.

Perspektiver i dansk består af en tekstsamling og en grundbog. Mads Rangvid og Mimi Sørensen opbygger – i modsætning til Johannes Fibiger og Gerd Lützens *Litteraturens veje* med dens litteraturhistoriske opbygning – deres lærebogssystem ud fra temaer, som styrer tekst-, metode- og medievalg (s. 7). Det giver pædagogiske fordele, men stiller ideelt set også pædagogiske krav til samordning med ikke mindst historiefaget, hvis gymnasiet skal være studieforberedende.

Perspektiver i dansk har et indbydende design med et ungdommeligt men ikke poppet layout, som Rikke Albrechtsen står for. Eleverne gives viden, men aktiveres også. Der introduceres, informeres, forklares og illustreres. Eleverne skal besvare tjekspørgsmål til teksten, hente informationer ude i virkeligheden, tilegne sig litterær og retorisk viden, men også træne talegenrer og appelformer (f.eks. kapitel 5, *Taler i en terrortid*). De skal analysere billeder og diskurser. Det hele samles på kapitlets sidste side: *Hvad kan du huske, og hvad har du lært?*

Det er lærebøger med perspektiver! **R.**

Vi har en del eksempler, der handler om det, Goffmann kalder *face-krænkende* sprog, som typisk er det, eleverne er bange for at møde i forbindelse med debat på de sociale medier. Tanken er, at de i det faglige møde får en bevidsthed om acceptabelt og uacceptabelt sprogbrug. Det kan også hjælpe dem til at regulere eget sprogbrug, blive bevidste om andres, og lære at håndtere debatter. Dette er et meget praktisk dannelsesmæssigt perspektiv.

Sociolingvistikken er også repræsenteret, er I erklærede pragmatikmennesker, du og din medforfatter Mimi Sørensen?

Ja, hvis man kan tale om det som et særligt sprogsyn. Kapitlet »Sprog, klasse og magt« kredser om bevidstheden om sproglige identiteter og sociale tilhørsforhold. Hvordan betragter jeg andre sprogbrugere? Og rent etisk – hvordan forholder jeg mig rimeligt til andre sprogbrugere? Vi ønsker at skabe en bevidsthed om koder i forhold til eget og andres sprogbrug.

Vi vil ikke trække et bestemt sprogsyn ned over hovedet på dem, men gerne have dem til at forholde sig til disse problemstillinger og vide, at det også handler om menneskesyn.

Hvad er det vigtigste ved bogen?

Dannelse og anvendelse. Jeg vil gerne sende eleverne ud i verden med en række evner til at analysere og fortolke på en smidig og fantasifuld måde. De må meget gerne vide noget om en masse forfattere, men kanon-tænkningen er mindre vigtig efter min mening.

Den samlede gymnasiebekendtgørelse ønsker at ud-danne eleverne til et aktivt, demokratisk medborgerskab. Kan jeres bog også bidrage til det?

Ja, nogle vil måske synes, at det næsten er for meget.

For meget?

Hvad skal danskfaget være? Vores kapitler handler om terror, klimaforandringer, krig, flygtninge ... Alle disse emner er vendt mod omverdenen og peger på en aktuel virkelighed uden for skolen.

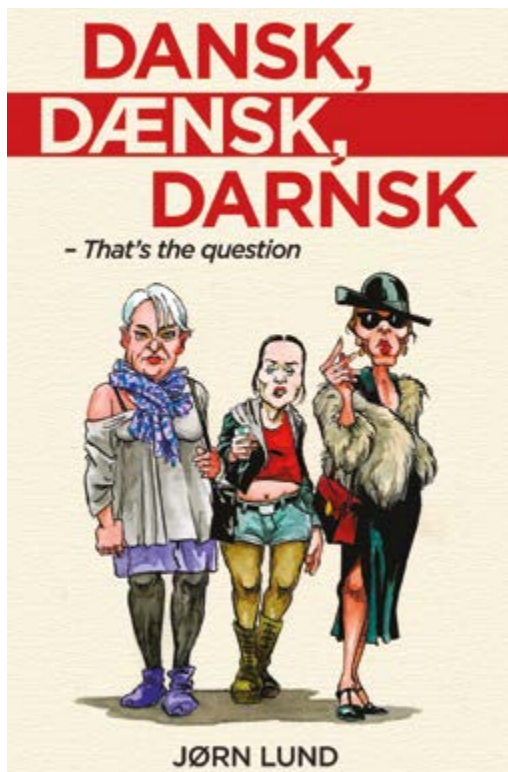
Du er på sporet af den tyske teoretiker Wolfgang Iffers begreb »epokale nøgleproblemer«?

Det er rigtigt, og det er jo noget andet end det »traditionelle« danskfag, som krones af kanon. Et mere litteraturhistorisk funderet danskfag har ikke så skarpt et fokus på den aktuelle omverden, men ønsket om at danne til demokratisk medborgerskab ligger bag vores udgivelse. ■

Mads Rangvid og Mimi Sørensen: *Perspektiver i dansk*. Dansk lærerforenings forlag, 2018, Grundbog. ISBN: 9788779969933. 310 s., kr. 269,00. Tilhørende antologi. ISBN: 9788779969940. 116 s., kr. 149,00.

Lektor Mads Rangvid, cand.mag. i filosofi, videnskabs-teori og dansk. Lektor på Gladsaxe Gymnasium. Forfatter til en lang række undervisningsbøger i dansk, filosofi og videnskabsteori.

Lektor Cathrine Rygaard Rasch er cand.mag. i dansk og tysk og Rangvids kollega.

BOGANMELDELSE

Bliv klog på dit sprog

Ingrid Carlsen

Bogen *Dansk, Dænsk, Darnsk – That's the question* af Jørn Lund bør alle sprogingteresserede læse. Bogen består af en lang række artikler, som for størstedelens vedkommende har været offentliggjort i hans ugentlige klumme i Politiken. De er typisk på 3–5 sider og kan læses hver for sig, omend nogle af dem bygger videre på tidligere artikler. Netop derfor er det heller ikke så let at skrive en sammenhængende anmeldelse, for Lund kommer vidt, meget vidt, omkring. Mange af klummerne tager udgangspunkt i bøger og Lunds eller andres sproglige undersøgelser. Man bliver virkelig kloget af at læse *Dansk, Dænsk, Darnsk*. Det er ikke det, der er spørgsmålet.

Ordforrådet er et tilbagevendende tema. Der er forskel på, hvilke ord unge og ældre kender og bruger. Er man over 50, kender man højst sandsynligt

ikke et ord som *swag* (s. 92), mens unge modsat næppe kender ord som *wienerbarn* eller *hole* (s. 77). Vi får et indblik i både mange gamle danske ord, som de unge ikke kender, og mange nye, som vi lidt ældre kun kender få af.

Jørn Lund skriver om sprogpriser. Matilde Kimer fik DR's sprogpris for sin sikre brug af det danske sprog, uanset om hun står i umulige situationer i Østeuropa eller sidder under mere fredelige forhold. Hun svarer også »uden sentimentalitet og følelsesladede klicheer«, når hun svarer på »uventede, ofte dumme spørgsmål«. Politikere bør ikke lade sig interviewe foran statuen af Søren Kierkegaard, for den står »meget dårligt til de fleste politikere, hvis kulturelle ballast ofte er begrænset« (s. 184–187). Med henvisning til, at Julie Fabricius i 2015 fik Modersmål-Prisen, skriver Lund, der fik Modersmål-Prisen i 2009, at der er brug for sprogpriser, fordi

sproget i hvert fald traditionelt har været mediernes vigtigste udtryksmiddel, og fordi det har brug for særlig opmærksomhed i en tid, hvor journalistisk og sproglig kvalitet prioriteres lavere end før ved den såkaldte casting af medarbejdere i de elektroniske medier. Samtidig har det større og større opmærksomhed, hvad enhver debatredaktør vil kunne bekræfte. (s. 45–48)

Modersmål-Selskabet udgiver som bekendt en årbog, og en af artiklerne omtaler BOrdets glæder fra 2016 (s. 120–123). Lund roser Anne Hjernøes artikel. Hjernøe »skriver som en drøm, personligt og med alle sanser åbne. I monolog form fører hun en fin dialog med læserne og giver gode råd.« Ingen anden end Niels Birger Wamberg kunne have skrevet om temaet mad og måltid gennem litteraturen. Lund kalder det »en hyggebog«, hvilket forhåbentlig er positivt ment, men noterer også, at redaktøren kunne have strammet lidt op og f.eks. fået plads til Jeppe Aakjærs »Mens pølsen koger«. Vi takker for omtalen af årbogen (som vi endnu har nogle få eksemplarer tilbage af).

I kapitlet *At tale om kræft og leve med kræft* anbefaler Lund antropologen og litteraten Merete Demant Jakobsens bog om samtaler med patienter, der

netop har fået en kræftdiagnose. Hun har selv pårørende erfaringer. Godt nok er der rigeligt med teori og fagtermer, men »ordene og samtalerne taler sådan set for sig selv« (s. 137–140).

I *This is Denmark – on its way to a bilingual society?* omtaler Jørn Lund en engelsk bekendt, der blev helt i tvivl om, hvor han var landet. Han var lamslået over alt det engelske, han mødte (s. 149–152). Men der er mange eksempler, og måske er det derfor, bogen har fået den undertitel, den har. Konsulentfirmaer har tit underlige engelske navne, og der er mange af dem. Det fører til denne beske kommentar: »man skulle tro, at landet bestod af hjælpeløse ledelser, med det konsulentforbrug, der er i den private og offentlige sektor – og det antal rådgivere, der er i ministerierne« (s. 151f). Det er tydeligt, at Jørn Lund ikke bryder sig om alle nyskabelser fra de mange kommunikationsrådgivere i det offentlige tjeneste. Det er f.eks. dem, der skaber ord som *fremdriftsreform* og *moderningsstyrelse* (s. 188–191).

I denne bog får man virkelig udvidet sit ordforråd, hvad enten man er ung eller gammel. Meget andet kunne være nævnt.

Et par kritikpunkter: Forsiden af bogen er spændende og skal vel lokke unge mennesker til at åbne den. Yderligere bliver den serveret med undertitlen *That's the question*, som måske skal signalere, at den ikke kun er tilegnet den ældre befolkningsgruppe. Men titlen *Dansk, dønsk, darnsk* forstår jeg ikke, for man skulle tro, at den handler om udtale, men det gør den stort set ikke.

Der er ret mange engelske ord i bogen – ud over dem på forsiden. De er jo unødvendige, når vores danske sprog er så fuldt af nuancer, og danske ord lige så godt kunne bruges. Især da bogen handler om nuancer i både nutidigt og gammelt sprog. Men måske bruges de engelske ord som bevis for, at vi ikke kan undgå at se dem væve sig ind i almindeligt dansk sprog.

Alt i alt er det en bog, jeg vil give min bedste anbefaling. Der er meget at lære, også om de forskelle i vores sprogbrug, som kan kræve overbærenhed. ■

Jørn Lund, *Dansk, dønsk, darnsk – That's the question*. Gads forlag, 2018. ISBN: 9788712057895. 204 s. 199,95 kr.

Spil, og mor dig med at finde fejl

Om Sprogspillet og Komma på spil

Er du til sprogspil – i dagligdags, ikke filosofisk, betydning – er her to forslag til julegaver eller mandelgaver. De to spil vil også være velegnede til spil og lær-situationer, men læs nedenstående først.

Der er stor forskel på de to spil. Spillet *Komma* på spil har kun én hensigt, nemlig at lære spillerne de nødvendige kommaregler, når man bruger startkomma. Nogle får mulighed for at vinde, andre får en chance for at blive bedre til at sætte komma. Gitte Luk & Eva Zelander har udviklet *Komma på spil*, og får man lyst til eller brug for at læse mere, kan man fortsætte med Gitte Luks bog *Styr på kommaet*, som vi nævnte i en anmeldelse i Sprog & Samfund 2018 nr. 3. Til undervisning i kommaterer er spillet virkelig velegnet. Men prøv selv, og tjek, om du har styr på kommaerne.

Sprogspillet af Susanne Staun bliver man ikke så let færdig med. Spilleets regler er nemme nok at forstå, men da jeg testede spillet sammen med nogle venner – op til seks kan være med – syntes vi måske ikke alle sammen, at reglerne var helt retfærdige. Men så er det jo ikke ens egen skyld, hvis man taber.

Sprogspillet har forskellige kategorier af opgaver: grammatiske, fup & faktum, stavning af oplæste ord (hvilket stiller krav til korrekt oplæsning) og spørgsmål for vovehalse. Opgaverne er tit temmelig svære. En del af ordene er f.eks. ret sjældne. Bl.a. *Find fejlen(e)* kan være svære, men opgaverne indeholder desværre selv fejl. På de første 33 kort, jeg tjekkede, var der 2 fejl, dvs. godt 6 %. *Bibliometri* og *dr.odont.* defineres ikke korrekt, og der er ikke én, men to fejl i »Næsten alle har turde stået ved det«, nemlig »turde« og »stået«. Jeg fandt også trykfejl som »Og Ifølge«. Fejlene er forhåbentlig rettet i næste udgave. Vent med at købe! Eller ret selv fejlene!

Der er spørgsmål, som nogle vil føle er grænseoverskridende. Ikke alle vil synes, at et spørgsmål om G-punktet eller det, der er værre, er sjovt, hvis man sidder sammen med sine forældre eller sine børn over aldersgrænsen på 16 år. Men de kort kan man jo lægge til side.

Man bruger – måske – 45 minutter på et spil. Med lidt held kan en sprogkyndig måske vinde hurtigere, mens snak hurtigt kan medføre forlænget spilletid.

Men mangler der lidt i udførelsen, er ideen god, og der vil være timevis af lærerig underholdning. **R.**

Endnu et år holdt Modersmål-Selskabet stand

Ingrid Carlsen

Poul Thomsen gæstede også i år Modersmål-Selskabets stand. Her sammen med Michael Bach Ipsen (tv.) og Ingrid Carlsen (th.)

Modersmål-Selskabet deltager i Bogforum for at møde gamle og nye venner af selskabet, men vi vil selvfølgelig også gerne sælge bøger og tegne medlemmer.

Poul Thomsen fra Danmarks Radios *Dus med dyrene* var den første, der fik Modersmål-Prisen. Det var i 1980, og skønt han nu har passeret sin 80-årsfødselsdag, kom han som sædvanlig forbi Modersmål-Selskabets stand. Andre prismodtagere, der kiggede forbi, var Peter Lund Madsen (2006), Niels Brunse (2012) og Lotte Thorsen (2017).

Der var i det hele taget livlig aktivitet på stand C2-034 i år. Vores nye årbog *Ord og naboer i Norden* vakte stor interesse og fik roser med på vejen. Vi har ikke tidligere solgt så mange eksemplarer af en ny årbog på en bogmesse.

Vi fik også besøg af nogle af forfatterne til den nye årbog: Hanna Birkelund Nilsson, Tijana Vujadinović og Eva Theilgaard Brink. En anden forfatter, Michael Bach Ipsen, og redaktøren Georg Adamsen havde vagter på standen.

Modersmål-Selskabet fik 9 nye medlemmer på bogmessen – og mange flere før og efter.

Som sædvanlig kunne man deltage i en konkurrence hos os, hvilket 458 gjorde. Vi udtrak 44 vindere, men kun 19 hentede præmien.

Konkurrencen

Årets bogmessekonkurrence handlede om nordiske sprog i anledning af årbogens tema: nordisk nabosprogsforståelse. Ikke alle syntes, at spørgsmålene var lige lette.

Her kommer svarene på, hvad ordene fra norsk, islandsk og svensk betyder på dansk:

1. Norsk *lek* = *leg* (ikke *lig* eller *læg*)
2. Islandsk *allur* = *alle* (ikke *søvn* eller *gade*)
3. Norsk *slik* = *sådan* (ikke *slik* eller *slank*)
4. Svensk *rolig* = *morsom* (ikke *robåd* eller *rolig*)
5. Svensk *blomma* = *blomst* (ikke *blomme* eller *blande*)

Næste års bogmesse foregår 15.–17. november 2019. Tak til alle, der besøgte os eller hjalp til. ■

Invitationer

Modersmålsdagen den 21. februar 2019 kl. 17

Også i år inviterer vi til foredrag på Den internationale Modersmålsdag den 21. februar 2018 kl. 17–19. I 2019 er det fem år siden, dansk tegnsprog blev anerkendt, og Dansk Tegnsprogråd oprettet. Formanden for Dansk Tegnsprogråd, professor i lingvistik Elisabeth Engberg-Pedersen, vil holde foredrag for os om dansk tegnsprog med udgangspunkt i sin forskning i, hvordan man i tegnsprog kan give udtryk for sin holdning til eller vurdering af, hvad der tales om.

Modersmål-Selskabet byder på en forfriskning undervejs.

Mødet finder sted i festsalen hos Danske Døves Landsforbund, Brohusgade 17, 4. sal, 2200 København N.

Tilmeld dig på hjemmesiden: <https://bit.ly/tegnsporg> eller ring/send sms til sekretariatet på 21 860 864. Du kan også sende en e-mail til sek@modersmaalselskabet.dk.

Vi orienterer nærmere om modersmålsdagen og de øvrige arrangementer i vores elektroniske nyhedsbreve, som man kan tilmelde sig på hjemmesiden: <https://bit.ly/faa-ms-nyt>.

Medlemsmøde den 27. maj 2019 kl. 17 & generalforsamling den 27. maj kl. 18

Modersmål-Selskabet afholder medlemsmøde og generalforsamling den 27. maj 2019 kl. 17. Mere herom i Sprog & Samfund 2019 nr. 1.

Opkrævning af kontingent for 2019

Som det fremgik i følgebrevet til årbogen, vil vi opfylde et ønske, som vi har fået forelagt længe og ofte: At kunne betale kontingent via Betalingsservice. Desværre har det trukket ud med at få det tekniske på plads, men så snart som muligt hører de medlemmer, der skal betale kontingent, fra os.

Nogle medlemmer, f.eks. æresmedlemmer, betaler ikke kontingent, mens andre allerede har betalt kontingent for 2019.

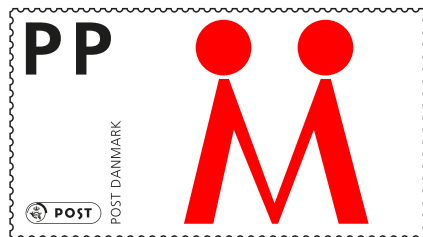
Alle, der skal betale kontingent, vil få et brev eller en e-mail, der forklarer, hvordan man kan tilmelde sig Betalingsservice. Man får også de nødvendige oplysninger, så man kan betale kontingentet for 2019 via netbank.

Har man ikke e-mail, får man et papirbrev, der også fungerer som indbetalingskort, der kan afleveres i banken.

Man skal ikke bekymre sig om at få betalt inden 31. december. Det er betalingsfristen på opkrævningen, der gælder.

Hjemmeside: www.modersmaalselskabet.dk

Facebook: www.facebook.com/ModersmaalSelskabet

Afsender: Modersmål-Selskabet, Sekretariatet v. Georg S. Adamsen, Kærvænget 28A, Gl. Sole, 8722 Hedensted